

KITAIBELIA	XII. évf. 1. szám	pp.: 116-120.	Debrecen 2007
------------	-------------------	---------------	---------------

Újabb florisztikai adatok a Duna-mentére, Nagymarostól Dunakesziig

PINTÉR Balázs¹ – HÁZI Judit² – SELMECZI KOVÁCS Ádám³

- (1) Tölgy Természetvédelmi Egyesület, H-2103 Gödöllő, Péter Károly utca 1.; pinyob@gmail.com
 (2) KvVM Természet- és Környezetmegőrzési Szakállamtitkárság, H-1011 Budapest, Fő utca 44-50.;
 hazi@mail.kvvm.hu
 (3) Ipoly Erdő Zrt. Királyréti Erdészeti, H-2624 Szokolya, Királyrét 6.; ska@ipolyerdo.hu

Bevezetés

Dolgozatunkban a Duna balparti területéről származó florisztikai adatokat ismertetünk a Dunakanyar Nagymaros és Visegrád közötti szakaszáról. A vizsgált területen több hazai botanikus is járt és gyűjtött, viszont az adatoknak csak töredéke került publikálásra (pl. KÁRPÁTI I. – KÁRPÁTI V. 1958). Lényegesen több publikáció foglalkozik a vizsgált Duna-szakasz jobbparti területeivel, valamint a közeli Szentendrei-sziget flórájának és vegetációjának feldolgozásával (pl. ZSOLT 1943, ZÓLYOMI 1958, KÁRPÁTI – PÉCSI – VARGA 1961, BARINA 2003, BARINA – SCHMIDT 2004). Megfigyeléseink közül a regionálisan ritkább illetve szórványos előfordulási fajok adatait közöljük, melyek kiegészítést jelentenek a Dunakanyar ártéri flórájának ismeretéhez.

Anyag és módszer

A területet – és elsősorban a Vác környéki településeket (Nagymaros, Kismaros, Verőce, Vác, Sződ, Sződliget, Göd, Dunakeszi) – változó rendszerességgel járjuk 1997 óta. Szisztematikus florisztikai adatgyűjtést 2001-től végzünk a fent említett Duna szakaszon, illetve a településeken, ezen belül is leginkább Vácott. Jelen írásunkban a Duna Nagymaros és Dunakeszi közötti, mintegy negyven kilométeres szakaszáról (1695–1658 fkm) közlünk florisztikai adatokat az ártéri fajok adatai mellett megemlítve településeken előforduló ritkább gyomokat is.

Az irodalmi adatok áttekintésén kívül az MTM Növénytár (BP) Herbarium Carpato-Pannonicum gyűjteményének lapjait is átnéztük. A lapokból kiderült, hogy botanikusoknak kedvelt volt ez a környék, hisz' meglehetősen sok herbáriumi példány található a területéről. A fajok előfordulását a közismert, térképeken használatos dűlőnevek, illetve a Duna folyamkilométerei szerint közöljük. A sorszám és a fajok nevezéktana SIMON (2000) munkáját követi.

Eredmények

1. A Duna mellékéről származó adatok

10. *Equisetum fluviatile* L.: Sződ: Sződrákosi-patak partján, a 2-es út hídja feletti szakaszon állományalkotó.
14. *Equisetum hyemale* L.: Vác: Hajógyár mögötti telepített nyaras (1677 fkm). Sződliget: Dunapart (1675 fkm): néhány tíz tő. Az MTM növénytárban található gyűjtései: Göd (VAJDA 1913), Alsógöd (KÁRPÁTI 1937, JÁVORKA – ZÓLYOMI 1938, JÁVORKA – RÁSKY 1939, JÁVORKA – BAKSAY 1947), Dunakeszi (BOROS 1919).
29. *Clematis integrifolia* L.: Kismaros: a vízmű védterületén lévő kaszálóréteken (1690–92 fkm) tömeges; Verőce: Dunapart, Morgó-patak ártéri legelője (1689 fkm); Vác, Sződliget: dunamenti kaszálókon és réteken (1677–74 fkm) szórványos; Dunakeszi: vízmű védterületének kaszálóin szórványos. Vácról TÖKÉS (1899) és HORVÁTH (1987), Sződligetről KÁRPÁTI I. – KÁRPÁTI V. (1958) jelzi.
32. *Clematis recta* L.: Vác: kerékpárút mellett Sződliget felé; Sződliget: a kerékpárút töltésén (1673 fkm) gyakori; Dunakeszi: a település északi részén, vízmű töltésén. Az irodalom a vizsgált terület ártéréről nem említi, csak a hegyvidéki részéről (TÖKÉS 1899, HORVÁTH 1987, VOJTKÓ 1995). A legközelebbi publikált adata ártérről, Tát mellől, a Kolozson-túli-dűlőről és a Körtvélyesi-szigetről származik (BARINA 2003).
75. *Thalictrum flavum* L.: Vác: a kerékpárút mellett lévő hajógyári nádasban (1677 fkm); Sződliget: a vízmű védterület kaszálórétjén (1675 fkm) szórványos. Vác mellől van adata (SZILÁGYI 1992). Herbáriumi gyűjtései Verőce és Kismaros közti ártérről vannak (FILARSZKY 1901, JÁVORKA 1905).
76. *Thalictrum lucidum* L.: Sződliget: a kaszálóréteken (1676–74 fkm) mindenütt szórványos. Vácról ismert a faj (SZILÁGYI 1992).

- Herbáriumi gyűjtései Kismarosról (JÁVORKA 1910) és Felső-Gödről (DEGEN 1916) vannak.
144. *Potentilla supina* L.: Nagymaros: a jachtkikötő közelében lévő ártéri gyomtársulás foltban.
415. *Trapa natans* L.: Kismaros: a Kismarosi-sziget mellékágában (1691–90 fkm) tömeges.
451. *Eryngium planum* L.: Sződliget: kaszálórétén, a kerékpárút mentén ritka. TÖKÉS (1899) Vác és Sződ között még gyakorinak írta.
544. *Galium boreale* L.: Kismaros, Verőce, Vác, Sződliget: ártéri kaszálóréteken (1692–73 fkm) gyakorinak mondható.
652. *Euphorbia palustris* L.: Kismaros: kaszálóréteken (1692–90 fkm) gyakori; Sződliget: mocsárrét-maradványokon (1675 fkm) szórványos. Adata Vácról, a Gombás-patak mentéről ismert (TÖKÉS 1899).
866. *Limosella aquatica* L.: Nagymaros: Dunapart (1695 fkm) szórványos, Verőce – Vác: Dunapart (1685–81 fkm) tömeges; Vác: az Égető-sziget mellékágában (1677–76 fkm) tömeges; Sződliget: Dunapart (1673 fkm) tömeges; Göd: Dunapart (1672 fkm) tömeges. 2001-től szórványosan került elő, míg a 2003-as aszályos időben a hosszan tartó kisvíz idején tömegessé vált az iszapos partokon. Hasonló gyakorisággal jelent meg ebben az időszakban a Duna jobb partján a Mosoni-Duna és Budapest közt is (BARINA – SCHMIDT 2004). Az MTM növénytarban található gyűjtései: Nagymaros (BARÁTH 1950, PAPP 1950, PÖCS 1950), Szentendrei-sziget - Pokol csárda (CSAPODY 1961), Vác (PÖCS 1950), Alsógöd (JÁVORKA – BAKSAY 1947, BÁNÓ 1947).
888. *Veronica peregrina* L.: Nagymaros: a Solyom-sziget Duna-parti ártéri gyomtársulásaiban (1693 fkm) szórványos. Kismaros: a vízmű védterület kaszálórétjébe ékelődött, az árvíz idején elöntött gyümölcsösben (1691 fkm); Vác: a Gombás-patak árterének dunai oldalán (1677 fkm) szórványos. BARINA – SCHMIDT (2004) a 2003-as hosszan tartó alacsony vízállás során kialakult iszapos mederben a Duna jobb partján Mosoni-Dunától Budapestig „igen jellemzőként” írja a fajt. A Szentendrei-szigeten a Pokol csárda melletti iszapos részről származik herbáriumi példánya (BOROS 1961, CSAPODY 1961).
953. *Plantago altissima* L.: Kismaros: degradált ártéri kaszálókön (1692–90 fkm) tömeges; Sződliget: az előzőhöz hasonló élőhelyen (1675 fkm) szórványos. KITAIBEL 1817-es útinaplójában (LÖKÖS 2001) Dunakesziről, BORBÁS (1879) pedig Gödről írja a fajt.
1040. *Cardamine pratensis* subsp. *matthioli* (Mor.) Arc.: Kismaros: a vízműves kaszálóréteken (1692–90 fkm) nem ritka.
1068. *Erysimum cheiranthoides* L.: Vác: Égető-sziget dunaparti oldala (1677–76 fkm). TÖKÉS (1899) Vácról „gazos helyeken, árkok, utak mentéről” írja. Herbáriumi példányai Gödi-szigetről és Alsógödről vannak (VAJDA 1920, KÁRPÁTI 1947).
1115. *Viola pumila* Chaix: Kismaros: a vízműves kaszálóréteken (1692–90 fkm) foltokban gyakori. Herbáriumi adatai Szödről, a Dunapartról (VAJDA 1931) és a Szentendrei-szigetről, a Horányi-csárdától (AUGUSTIN 1922, BOROS 1925) vannak.
1211. *Galinsoga quadriradiata* Ruiz. et Pav.: Verőce: a Dunaparton (1688 fkm), ártéri ruderalis gyomtársulásban.
1449. *Cucubalis baccifer* L.: Vác: a kerékpárút Sződliget felé eső részén (1677 fkm), magaskórós társulásban szórványos. HORVÁTH (1987) Vácról, a Gombás-patak mentéről, BOROS (1917) pedig a Gödi-szigetről írja.
1605. *Rumex maritimus* L.: Nagymaros: a jachtkikötő közelében lévő ártéri gyomtársulás foltban (1694 fkm) pár tucat fő. Adata Vácról ismert (HORVÁTH 1987). Herbáriumi gyűjtései a Verőce – Kismaros közötti Duna-parti szakaszról (FILARSZKY 1901) és a Gödi-szigetről (VAJDA 1920) vannak.
1675. *Sagittaria sagittifolia* L.: Kismaros: a Kismarosi-sziget holtágában (1691–90 fkm) tömeges. Vác: az Égető-sziget holtágában (1676 fkm) terjedőben (több száz fő); az Ártéri Tanösvény közelében (1677 fkm).
1743. *Scilla vindobonensis* Speta: Sződliget: telepített akácosban (1674 fkm) szórványos. Göd: a Gödi-szigeten és a balparti galériaerdőkben (1670–69 fkm) tömeges, több ezer fő. BOROS (1917) a fajt a Duna mellékéről még „nem ritka” növénynek jelöli, de ebben a munkájában a legközelebbi konkrét lelőhelyeket az Esztergomi szigeteken és az Újpesti-szigeten adja meg. A vizsgált területről a fajt később útinaplójában (BOROS 1924) jelzi a „révház és Kisgöd” közti részből.
1770. *Leucojum aestivum* L.: Nagymaros – Göd: az ártéri erdőkben (1694–1670 fkm) szórványosan és változó számban mindenhol megtalálható. Kismaros: kaszálóréteken (1692–89 fkm) tömeges. Vác és Sződliget határán lévő Tímár-réten egy kisebb dunai holtágban több ezres állománya él (TÍMÁR – ex verbis). TÖKÉS (1899) Vácról jelzi.
1779. *Iris spuria* L.: Sződliget: a vízmű védterületen lévő ártéri kaszálóréteken (1675 fkm) néhány virágos hajtás. Herbáriumi gyűjtése Vác és Sződliget közti partszakaszról ismert (VAJDA 1930).
1780. *Iris sibirica* L.: Sződliget: a vízmű védterületen lévő ártéri kaszálóréteken (1675 fkm) nem ritka; összesen néhány száz virágos hajtás.

1812. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce: Göd: keményfajliget maradványfoltban (1672–73 fkm) szórványos.
1818. *Epipactis nordeniorum* Robatsch: Vác: Égető-sziget bejáratánál (1677 fkm). A fajt MOLNÁR V. Attila határozta meg. **Korábban a környékről nem közölték!**
1819. *Epipactis tallosii* Molnár et Robatsch: Vác – Sződliget: az ártéri ligeterdőkben (1676–74 fkm) szórványos. A fajt MOLNÁR V. Attila határozta meg. Esztergomból, dunaparti ligeterdőből LÁNG – PROMMER (1998) említi.
1825. *Epipactis helleborine* Cr.: Vác: az Égető-sziget melletti telepített nyarasban (1677–76 fkm) szórványos; Göd: a Sződligettel határos szakaszon telepített nyaras peremterületén (1672–73 fkm) 30-50 tö.
1835. *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb. Ex Mössler: Göd: az előbb említett nemesnyarasban (1673 fkm) *Epipactis helleborine*-vel együtt fordul elő itt 15-20 tö. FARKAS (1999) – mint „nem ellenőrzött, de valószínűleg meglévő adatot” – jelzi Vácra.
1867. *Cyperus michelianus* L.: Nagymaros: 2001-től ritkán került elő, míg a 2003-as aszályos időben a hosszan tartó kisvíz idején szórványosan fordult elő az iszapos partokon. Vác: Gombás – Égető ártéri részek iszapos partjain (1678–76 fkm) szórványosan. Sződliget: iszapadokon (1674-73 fkm) elszórtan. BARINA – SCHMIDT (2004) ugyancsak a 2003-as hosszan tartó alacsony vízállás során kialakult iszapos mederben a Duna jobb partján a Mosoni-Dunától Budapestig „igen elterjedként” írja a fajt. E növénynek viszonylag sok herbáriumi lapja került elő: Vác (PÓCS 1950, BOROS 1961), Szentendrei-sziget – Pokol csárda (CSAPODY 1961), Göd (BÁNÓ 1950, 1951, BOROS 1961), Alsógöd (JÁVORKA – BAKSAY 1947, BÁNÓ 1950).
1875. *Cyperus glomeratus* Torn. in L.: Nagymaros–Dunakeszi: a dunaparti ruderalis gyomtársulásban mindenütt szórványosan lépett fel 2003-ban a szárazra kerülő területeken; Vác: a DDC bányatavaknál szórványos. TÖKÉS (1899) Vácra jelzi. BARINA – SCHMIDT (2004) ugyancsak a 2003-as hosszan tartó alacsony vízállás során kialakult iszapos mederben a Duna jobb partján a Mosoni-Dunától Budapestig „igen elterjedként” írja a fajt. Az MTM növénytarban található gyűjtései: Verőce (FILARSZKY 1901), Vác (BOROS 1961), Göd (BÁNÓ 1950, 1951, BOROS 1961), Alsógöd (KÁRPÁTI 1936, JÁVORKA – BAKSAY 1947), Dunakeszi–Göd (SIMONKAI 1897).
1887. *Scirpus triquetus* L.: Vác: Égető-sziget átjárójának közelében (1677 fkm) 10 m²-es foltban. BOROS (1946) útinaplójában „Dunapart a gödi révig” jelöléssel említi a fajt, melyből herbáriumi példányt is gyűjtött. A vizsgált terület környékéről (Szentendrei-sziget, Surány, Duna jobb partja) még KÁRPÁTI I. – KÁRPÁTI V. (1958) jelöli a fajt.
1890. *Scirpus radicans* Schkuhr: Vác: az ártéri tanösvény mellett egy kisebb foltban (1-2m²) él. A fajt SIMON (2001) a Nyugat-Dunántúlról (Kisalföld, Dráva-vidék, Szentgotthárd, Vasvár) jelzi, SOÓ (1973) még Budát és Soroksárt is előfordulási helyként tünteti fel. Herbáriumi adatok alapján a legközelebbi lelőhely Soroksár (Molnársziget) volt, a legutolsó adat 1941-ből PAPP Józseftől származik. Előtte a sziget az egyik fő *Scirpus radicans* gyűjtőhelye volt a botanikusoknak (DEGEN 1893, 1899, 1909, 1910, KOCIS 1909, stb.). (Mára a Molnárszigetet szinte teljesen beépítették, így eltűnt a faj sok más ritka iszaplakó növényvel együtt.) **Korábban a környékről nem közölték!**
1891. *Scirpus sylvaticus* L.: Vác: ártéri ligeterdő széle (1677 fkm).
1899. *Eleocharis acicularis* (L.) R. Br.: Kismaros: a Kismarosi-sziget mellékágában (1691–90 fkm); Vác: az Égető-sziget mellékágában (1676 fkm); Sződliget: Dunaparton (1673 fkm). Herbáriumi példányokat Vácra (PÓCS 1950, BOROS 1961) és Alsógödről (KÁRPÁTI 1947) gyűjtöttek.
1910. *Carex paniculata* Jusl.: Vác: a Váci Ligetben a tó mellett gyakori (1678 fkm). VAJDA (1927) Gödről gyűjtött herbáriumi példányt, a lapon a „forrásoknál” helymeghatározás olvasható.
1936. *Carex tomentosa* L.: Kismaros: degradált ártéri kaszálórészekben (1692–90 fkm) tömeges. TÖKÉS (1899) Vác déli, Duna-parti szakaszairól és réteiről jelzi.
1955. *Carex pseudocyperus* L.: Vác: a Váci Ligetben a tó mellett (1678 fkm) szórványos. A legközelebbi gyűjtés Váchartyánból, a „Felső-tótól” származik (DEGEN 1916), de több herbáriumi lap található a Veregyházi-tótól is (BOROS 1917, BÁNÓ 1950).
2169. *Acorus calamus* L.: Vác: az Égető-sziget átjárójánál (1677 fkm) néhány száz tíz töves állománya él. KÁRPÁTI I. – KÁRPÁTI V. (1958) Gödön a *Rorippa-Agrostetum acoretosum calami* szubasszociációban készített felvételiben az *Acorus*-t, mint differenciális fajt jelöli. A Tímár-rétről, magassásosból kis állományát TÍMÁR (ex verbis) említi. Herbáriumi példány van Vác – Sződ közti szakaszon (JÁVORKA 1930), Gödről (BOHÁTSCH 1879) valamint „Göd és Alsógöd között a Dunával párhuzamos patak mentén” jelöléssel (CSAPODY – JÁVORKA 1958).

2. Érdekesebb gyomfajok Vácott

583. *Cephalaria transsylvanica* (L.) Schrad.: a Burgundia városrész előtti Duna-parti feltöltés gyomos foltjaiban.

648. *Chamaecyse (Euphorbia) maculata* (L.) Small.: Vác-Alsó vasútállomás, járdaszegély repedéseiben. (A környező települések – pl. Dunakeszi, Göd – vasútmegállóiban is megtalálható a faj). HORVÁTH (1987) Vácról a Dóm térről említi a növényt.

839. *Solanum villosum* (L.) Lam.: Ilona utca, házfal tövében.

947. *Plantago arenaria* W et K.: Vác vasútállomáson és környékén szórványos. TÖKÉS (1899) Csörögről, HORVÁTH (ex verbis) Rádról és Szödről említik a fajt.

998. *Coronopus squamatus* (Forskål) Asch.: Vám utca, járdaszegély szélén.

1527. *Chenopodium vulvaria* L.: Vám utca, járdaszegély szélén. A fajt HORVÁTH (1987) is jelzi

Vácról.

1568. *Amaranthus deflexus* L.: Vác utcáin szórványosan. A fajt HORVÁTH (1987) is jelzi Vácról.

2079. *Eleusine indica* (L.) Gärtn.: Kompkikötőnél. ÚJVÁROSI (1973) szerint nagyobb városokból került eddig főleg elő (Budapest, Szeged, Gödöllő stb.), de Vác nincs a felsorolásban említve.

2152. *Leersia oryzoides* (L.) Sw.: Vác: Égető-szigettől az ártéri tanösvényig szórványos. BOROS (1933) Horánynál, egy szigetté nőtt zátonyról írja le. Herbáriumi adata Dunakesziről (MOLDVAI 1953) van.

2156. *Panicum capillare* L.: Vác, a Burgundia városrész előtti Duna-parti feltöltés járdaszegélyének szélén. A legközelebbi herbáriumi gyűjtése Vácrátótól (KÁROLYI 1949, PAPP 1949) került elő.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton is szeretnénk megköszönni TIMÁR Gábornak és HORVÁTH Károlynak, hogy szóbeli közléseikkel és jó tanácsaikkal segítették munkánkat.

Köszönettel tartozunk MOLNÁR V. Attilának az *Epipactis* fajok azonosításáért. Nagy segítségünkre volt BARINA Zoltán és BÖHM Éva Irén a MTM Növénytár Herbarium Carpato-Pannonicum gyűjteményében való eligazodásban. A terepbejárások során NEUMAYER Éva volt segítőtársunk.

Hálával tartozunk a Göncöl Alapítványnak, hogy az ott töltött munkaidőnk alatt engedélyezte és segítette Duna menti kutatásainkat.

Summary

Recent floristic data for the Danube side, from Nagymaros to Dunakeszi

B. PINTÉR – J. HÁZI – Á. SELMECZI KOVÁCS

The authors have investigated vascular plants of the left side of the Danube curve areas since 1997 with more or less regularity. This article contains floristic data from the Nagymaros – Dunakeszi, approx. forty kilometres long (1695-1658 rkm) section. Remarkable species from the data are the followings: *Clematis recta*, *Trapa natans*, *Limosella aquatica*, *Veronica peregrina*, *Iris spuria*, *Epipactis nordeniorum*, *Epipactis tallosii*, *Platanthera chlorantha*, *Scirpus triquetus*, *Scirpus radicans*, *Acorus calamus*. Beside these we also highlighted some interesting weed species of Vác city (e.g. *Coronopus squamatus*, *Solanum villosum*, *Eleusine indica*, *Panicum capillare*).

Irodalom

BARINA Z (2003): Adatok az esztergomi Duna-ártér flórájához – *Kitaibelia* 8 (1): 55-63.

BARINA Z. – SCHMIDT D. (2004): A Duna medrének iszapnövényzete - Aktuális flóra- és vegetációkutatás a Kárpát-medencében VI. (Keszthely, 2004. február 26-29.; poszter) absztrakt p. 38.

BORBÁS V. (1879): Budapestnek és környékének növényzete – Magyar Királyi Egyetemi Könyvnyomda, Budapest 172 pp.

BOROS Á. (1924): Florisztikai jegyzetek. – Kézírtas útinapló. MTM Növénytár Tudománytörténeti Gyűjtemény.

BOROS Á. (1933): Florisztikai jegyzetek. – Kézírtas

útinapló. MTM Növénytár Tudománytörténeti Gyűjtemény.

BOROS Á. (1946): Florisztikai jegyzetek. – Kézírtas útinapló. MTM Növénytár Tudománytörténeti Gyűjtemény.

FARKAS S. (szerk., 1999): Magyarország védett növényei – Mezőgazda Kiadó, Budapest 416 pp.

HORVÁTH K. (1987): Tökés Lajos flóraműve és az elmúlt 85 év változásai Vác és környéke növényzetében I. – Váci Könyvek 3: 7-35.

KÁRPÁTI I. – KÁRPÁTI V. (1958): A Duna-ártér félruderális gyepjeinek cönológiai termőhelyi értékelése – *Botanikai Közlemények* 50 (1-4): 21-33.

- KÁRPÁTI I. – PÉCSI M. – VARGA GY.(1961): A vegetáció és az ártéri szintek fejlődésének kapcsolata a Dunakanyarban – Botanikai Közlemények **49**: 299-308.
- LÁNG I. – PROMMER M. (1998): Apró közlemények – Az *Epipactis tallosii* Molnár et Robatsch a magyarországi Kis-Alföldön – Kitaibelia **3**(2): 371.
- LŐKÖS L. (szerk., 2001): Diaria itinerum Pauli Kitaibelii III. 1805-1817 – Hungarian Natural History Museum Budapest, 460pp.
- MOLNÁR V. A. - VIDÉKI R. – VLČKO J. (1998): Adatok hazai *Epipactis*-fajok ismeretéhez II. – Kitaibelia **3** (2): 287-291.
- SIMON T. (2000): A magyarországi edényes flóra határozója (Harasztok – Virágos növények) – Tankönyvkiadó, Budapest. 976 pp.
- SOÓ R. (1973): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve V. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 557 pp.
- SZILÁGYI L. (1992): Ökológiai állapotfelmérés a váci Gombás-patakról és annak torkolati árteréről – kutatási részjelentés, Göncöl Alapítvány, Vác.
- TÖKÉS L. (1899): Vác és környékének edényes növényzete. – vezérfonal botanikai kirándulásokhoz. – Vác, Mayer Sándor könyvnyomdája, p. 5-80.
- ÚJVÁROSI M. (1973): Gyomnövények – Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 833 pp.
- VOJTKÓ A. (1995): A Naszály-hegy flórája. – Acta Acad. Agr. Nova Series XXI: Suppl. 1: 341-354.
- ZÓLYOMI B. (1958): Budapest környékének természetes növénytakarója. – In: PÉCSI M.: Budapest természeti képe. – Akadémiai Kiadó, Budapest, p. 511-642.
- ZSOLT J. (1943): A Szentendrei-sziget növénytakarója. – Index Horti Bot. Univ. Budapest **6**: 1-18.